

ΣΤΟΝ ΧΡΟΝΗ ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΟΥ οδεύει η Ευρώπη; Αν επιβληθούν οι γαλλογερμανικές προτάσεις για την Ε.Ε., οδηγούμαστε στη συνταγματική κατοχύρωση του νεοφιλελευθερισμού. Αυτή η εξέλιξη όμως μπορεί να οδηγήσει την Ευρώπη στο δρόμο που βάδισε η Σοβιετική Ένωση ή ο Μουμπάρακ στην Αίγυπτο, δηλώνει ο διακεκριμένος καθηγητής πολιτικής οικονομίας Stefan Collignon. Η μόνη διέξοδος από την κρίση, υπογραμμίζει, είναι η μεταμόρφωση της Ευρώπης σε ένα ομοσπονδιακό σύστημα διακυβέρνησης, όπου οι πολίτες θα αποφασίζουν για την οικονομική πολιτική, και όχι οι κυβερνήσεις.

■ **Με την Ευρώπη να τρεκλίζει από το βάρος της κρίσης, αναπτύσσεται έντονη συζήτηση για μεγαλύτερο οικονομικό και δημοσιονομικό συντονισμό. Είναι αρχιτεκτονικά κατάλληλα σχεδιασμένη η Ε.Ε. για να μπορεί να εκτελέσει έναν τέτοιο στόχο;**

■ Θεσμικά, ναι, είναι. Αλλά όλο αυτό εξαρτάται από την πολιτική βούληση. Η ευρωπαϊκή κρίση του 2010 μας έχει δείξει ότι το ενδοκυβερνητικό σύστημα, όπου τα κράτη-μέλη θεωρούν τους εαυτούς τους αυτόνομες και κυρίαρχες οντότητες, κινδυνεύει να καταστρέψει ολόκληρο το πρόγραμμα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Για καθαρά εκλογικούς λόγους, ο τώως πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής εξαπάτησε τους συνεργάτες του στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Για τους ίδιους λόγους, η γερμανίδα καγκελάριος Μέρκελ οδήγησε το ευρώ στο χείλος της αβύσσου. Στην Ιρλανδία, ο μύθος της εθνικής κυριαρχίας έχει προστατεύσει έναν διαπλεκόμενο καπιταλισμό τριτοκοσμικών διαστάσεων. Είναι λάθος να πιστεύουμε ότι τα κράτη είναι κυρίαρχα. Από την εποχή της Γαλλικής Επανάστασης και μετά, δεν θεωρούμε πλέον τους πρίγκιπες και τις κυβερνήσεις κυρίαρχους, αλλά τους πολίτες. Οι ευρωπαίοι πολίτες πρέπει να αποφασίσουν. Το μάθημα από την κρίση είναι σαφές: όλοι οι ευρωπαίοι πολίτες έχουν κοινά δημόσια αγαθά και κοινά συμφέροντα, τα οποία δεν μπορούν να τα χειρίζονται αποτελεσματικά μόνο οι εθνικές κυβερνήσεις.

Επιτρέψτε μου να είμαι σαφής: η συμπεριφορά των ελληνικών, γερμανικών και ιρλανδικών κυβερνήσεων είναι καταστρεπτική για τα συμφέροντα όλων των Ευρωπαίων, συμπεριλαμβανομένων των ελλήνων, γερμανών και ιρλανδών πολιτών. Φαίνεται ότι οι πολιτικές αρχές τώρα αρχίζουν να συνειδητοποιούν ότι απαιτείται περισσότερη συνεργασία και, έτσι, μια σειρά προτάσεων για μεταρρυθμίσεις έχουν προωθηθεί από την Ευρωπαϊκή

► STEFAN COLLIGNON (καθηγητής πολιτικής οικονομίας σε πανεπιστήμια της Ευρώπης)

«Το ζευγάρι Μέρκελ-Σαρκοζί είναι εγγύηση για καταστροφή»

Επιτροπή, την ΕΚΤ και τον πρόεδρο της Ε.Ε. Χέρμαν Βαν Ρομπάι. Όλες εστιάζουν την προσοχή σε γραφειοκρατικούς μηχανισμούς που θα εξαναγκάσουν τα κράτη-μέλη «να συμπεριφέρονται καλύτερα». Εντούτοις, δεν εξετάζουν το κύριο πρόβλημα, δηλαδή αυτό του ενδοκυβερνητισμού και της δημοκρατίας. Οι λαθροκυνηγοί γίνονται φύλακες. Αυτή η τακτική δεν πρόκειται να λειτουργήσει.

■ **Αν και είναι λίγο συγκεκριμένο να μιλάμε για οικονομικό και δημοσιονομικό συντονισμό δίχως να έχουμε στη διάθεσή μας κάποιο λεπτομερές σχέδιο, εντούτοις δεν θα υπονοούσε ένα τέτοιο εγχείρημα, συμπεριλαμβανόμενος ενδεχομένως την έκδοση ευρωμολόγου, μεταφορά της δημοσιονομικής εξουσίας από τις εθνικές πρωτεύουσες στις Βρυξέλλες;**

■ Ναι, κι αυτό είναι επιθυμητό. Με την ύπαρξη ενός ενιαίου νομίσματος, η Ευρώπη είναι ουσιαστικά μια ενιαία οικονομία και επομένως μια μακροοικονομική πολιτική σταθεροποίησης πρέπει να σχεδιαστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό δεν σημαίνει ότι όλες οι αποφάσεις για

δαπάνες και φορολογία πρέπει να ληφθούν στις Βρυξέλλες, αλλά η σταθερότητα απαιτεί ενοποιημένη δράση. Τα ευρωμολόγια είναι επιθυμητά ως μέσο για να ενσωματωθούν πλήρως οι χρηματοοικονομικές αγορές της Ευρώπης.

■ **Γιατί να συναινέσουν οι λαοί δημοκρατικών εθνών στη μεταφορά της λήψης αποφάσεων για οικονομικά και δημοσιονομικά θέματα σε έναν υπερεθνικό οργανισμό;**

■ Επειδή η ενιαία αγορά και το ευρώ είναι κοινά ευρωπαϊκά δημόσια αγαθά. Εχουμε προχωρήσει αρκετά προς την οικονομική ολοκλήρωση, επειδή αυτό μας βοηθά να διασφαλίσουμε την ευημερία και την ανταγωνιστικότητά μας σε μια ταχέως παγκοσμιοποιημένη διεθνή οικονομία. Εντούτοις, οι πολίτες δικαίως ανησυχούν για το πώς θα γίνει η διαχείριση των κοινών δημόσιων αγαθών. Ποιος πρέπει να αποφασίσει πόσο χρέος θα εκδοθεί σε ευρώ; Ποιος επιλέγει εάν η κοινωνική ασφάλιση πρέπει να βελτιωθεί ή να μειωθεί; Οι εθνικές κυβερνήσεις; Η Γερμανία; Η μεταβίβαση της δυνατότητας λήψης αποφάσεων σε ευρωπαϊκό ε-

πίπεδο μπορεί να αιτιολογηθεί μόνο εάν οι πολίτες αποκτήσουν το δικαίωμα να επιλέξουν οι ίδιοι τους μεγάλους προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής.

■ **Πάντως, ανεξαρτήτως της κατεύθυνσης προς την οποία πρόκειται να κινηθεί η Ευρώπη, ένας γερμανο-γαλλικός άξονας (και δεν πιστεύω ότι όλη η Ευρώπη τρελάθηκε για να περάσουν οι προτάσεις Μέρκελ - Σαρκοζί) θα είναι απαραίτητη προϋπόθεση για οποιοσδήποτε σημαντικές αλλαγές της Ε.Ε. Συμφωνείτε;**

■ Ναι, και όταν η Γαλλία και η Γερμανία συνεργάζονται, τα πράγματα πάνε μπροστά. Θα είχαμε την Ευρώπη χωρίς τους Αντενάουερ και Ντε Γκολ, χωρίς τους Σμιτ και Ντ' Εστέν, χωρίς τους Μιτεράν και Κολ; Δυστυχώς όμως το σημερινό ζευγάρι Μέρκελ-Σαρκοζί είναι εγγύηση για καταστροφή. Η δύναμη του γαλλογερμανικού άξονα οφείλετο στο γεγονός ότι όταν το γαλλικό *raison d'état* ήρθε σε συμφωνία με τον γερμανικό *ordo* φιλελευθερισμό, η συμμαχία κάλυψε με επιτυχία τις περισσότερες από τις πολιτικές φιλοδοξίες της Ευρώπης. Τα δύο έθνη έχουν δείξει, ιστορικά, ότι μπορεί να επιφέρουν καινοτόμους εξελίξεις στην ευρωπαϊκή πολιτική. Προς το παρόν, τέτοια ηγεσία απουσιάζει οδυνηρά.

■ **Οι προοπτικές αναδιάρθρωσης της Ε.Ε., υποθέτουν κάποιοι αναλυτές, μπορούν να οδηγήσουν σύντομα στην απομάκρυνση μερικών σημερινών κρατών-μελών (η Ελλάδα είναι ισχυρός υποψήφιος) από την ευρωζώνη. Κάτω από ποιες συνθήκες θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί κάτι τέτοιο;**

■ Θέλω να ελπίζω πως αυτό δεν υφίσταται καν ως σενάριο. Εάν ποτέ συνέβαινε, θα ήταν η αρχή ενός πολύ γρήγορου τέλους στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Μια τέτοια κίνηση δεν έχει απολύτως κανένα νόημα. Ας υποθέσουμε ότι υπάρχει ένα πρόβλημα με το χρέος της ελληνικής Δημοκρατίας. Ίσως η κυβέρνηση να δηλώσει παύση πληρωμών και να ξεκινήσει μια διαδικασία αναδιάρθρωσης του κυρίαρχου χρέ-

ους. Τι έχει να κάνει αυτό με την ιδιωτική οικονομία στην Ελλάδα; Γιατί πρέπει να τιμωρηθούν και να αποκλειστούν οι επιτυχημένες ελληνικές επιχειρήσεις από τα πλεονεκτήματα της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς επειδή η κυβέρνηση ήταν ανίκανη; Ένα νέο νόμισμα θα υφίστατο δραματική υποτίμηση, θα παρήγαγε τεράστιο πληθωρισμό και θα αύξανε το χρέος του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, αφού όλες οι υποχρεώσεις έχουν συμβληθεί σε ευρώ. Το σενάριο της εξόδου της Ελλάδας από την ευρωζώνη δεν έχει κανένα νόημα.

■ **Στο ενδιάμεσο, η Ε.Ε. κινείται ξεκάθαρα μακριά από την κοινωνική αγορά και έχει μετατραπεί σε αφοσιωμένο συνήγορο των νεοφιλελευθέρων οικονομικών πρακτικών. Τελείωσε η σοσιαλδημοκρατία στην Ευρώπη;**

■ Οι πρόσφατες δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι η αριστερά κερδίζει την αξιοπιστία των πολιτών μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ερώτηση είναι αν αυτό μετράει σε τίποτα. Από τη δημοκρατική άποψη, οι πολίτες είναι αυτοί που πρέπει να έχουν την επιλογή του κοινωνικού μοντέλου το οποίο επιθυμούν, όχι οι κυβερνήσεις. Αλλά δεν έχουν αυτή την επιλογή. Οι αποφάσεις παίρνονται στο Συμβούλιο, όπου δεξιάς και αριστεράς κυβερνήσεις κάνουν συμβιβασμούς που δεν ικανοποιούν κανέναν. Το αποτέλεσμα προωθείται στην κοινή γνώμη ως ένδειξη ότι δεν υπάρχει εναλλακτική στο νεοφιλελεύθερο μοντέλο. Είναι να απορεί κανείς γιατί οι πολίτες γίνονται όλο περισσότερο πιο εξαγριωμένοι; Εάν συνεχίσουμε με αυτό το μοντέλο γραφειοκρατικής διακυβέρνησης, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα έχει την κατάληξη που είχε η Σοβιετική Ένωση ή ο Μουμπάρακ στην Αίγυπτο.

WHO is who ?

Καθηγητής στο Κέντρο Παγκόσμιας Διακυβέρνησης στο London School of Economics, καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας στη Σχολή Προηγμένων Σπουδών Sant' Anna στην Πίζα της Ιταλίας και πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του Centro Europa Ricerche (CER) στη Ρώμη.

Έχει διδάξει σε διάφορα πανεπιστήμια της Ευρώπης και στο Χάρβαρντ. Έχει διατελέσει αναπληρωτής γενικός διευθυντής για την Ευρώπη στο υπουργείο Οικονομικών στο Βερολίνο. Είναι συγγραφέας πολλών βιβλίων και δεκάδων άρθρων με θέμα την Ε.Ε.

Το σενάριο εξόδου της Ελλάδας από την ευρωζώνη δεν έχει κανένα νόημα